

АНОТАЦІЯ

Деркач О. А. «Система забезпечення якості університетської освіти в умовах автономізації університетів у Польщі». – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) зі спеціальності 011 – Освітні педагогічні науки (01 Освіта/Педагогіка). – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2020.

У дисертації вперше здійснено комплексний аналіз системи забезпечення якості університетської освіти в умовах автономізації університетів у Польщі з огляду на євроінтеграційні перетворення.

Аналіз стану вивчення проблеми забезпечення якості університетської освіти в умовах автономізації університетів у Польщі у вітчизняній та зарубіжній педагогічній теорії та практиці засвідчує, що ця проблема ще не знайшла свого розкриття в контексті завдань науково-педагогічного дослідження.

Узагальнення підходів вітчизняних та зарубіжних науковців щодо сутності понять «університетська автономія», «якість університетської освіти», дало змогу інтерпретувати поняття «університетська автономія», як самостійність, здатність та право закладу вищої освіти в своїй діяльності, щодо самостійного управління освітнім процесом на академічну мобільність, розвитку наукових досліджень, визначення власної політики кадрового менеджменту, а також економічної, господарської та фінансової незалежності. А от «якість університетської освіти» розглядається як одна з найстаріших форм самоврядування, яка ще від часів середньовіччя сприяла перетворенню їх у найбільш вагомні чинники суспільного наукового прогресу.

Окреслено розвиток ідей забезпечення якості університетської освіти в умовах автономізації університетів у Польщі. Відтак, найбільш ґрунтовним дослідженням питань вищої освіти Польщі за останні роки є монографія

ученого Є.Тіма “Вища освіта. Виклики XXI століття”, яка була видана у Варшаві у 2009 році.

Обґрунтовано історико-педагогічні умови розвитку системи забезпечення якості університетської освіти в умовах автономізації університетів Польщі зокрема: розвиток європейської освітньої політики (1957–1971 рр.); початок європейського академічного співробітництва (1971–1982 рр.); формування європейського виміру змісту вищої освіти (1983–1992 рр.); інтенсифікація цілеспрямованих інтеграційних процесів у європейській вищій освіті (1992–1999 рр.); утворення Європейського простору вищої освіти (1999–2010 рр.).

Наведено періодизацію розвитку системи забезпечення якості університетської освіти та розвитку університетської автономії в Польщі, що складається з восьми етапів. Серед яких: 1) підготовчий (80–90-ті роки ХХ ст. – до підписання Болонської декларації) 2) інтеграції політичних зусиль суб’єктів Болонського процесу навколо забезпечення якості вищої освіти (1999–2001); 3) структурно-організаційні зміни процедур забезпечення якості вищої освіти (2001–2003 рр.); 4) розвиток культури якості вищої освіти (2003–2005 рр.); 5) перетворення завдань забезпечення якості вищої освіти на пріоритет європейської освітньої політики (2005–2007 рр.); 6) запровадження перших європейських стандартів забезпечення якості вищої освіти (2007–2009 рр.); 7) продовження розроблення та запровадження європейських стандартів та підведення попередніх підсумків (2009–2010 рр.); 8) етап подальшого розвитку європейського простору вищої освіти (з 2010 р.) та процесу забезпечення якості вищої освіти на інституційному, національному та наднаціональному рівнях

Здійснено комплексний аналіз контролю за забезпеченням якості університетської освіти в Польщі. Виокремлено завдання забезпечення якості вищої освіти в Польщі.

Доведено актуальність досвіду забезпечення якості університетської освіти в умовах автономізації університетів Польщі, адже протягом останнього десятиріччя у ході реформування вищої освіти у Польщі спостерігалися такі суттєві зміни у сфері державного управління освітою: децентралізація і

демократизація управління освітою; підвищення автономії ЗВО; громадський контроль за рішеннями міністерств, розподілом коштів бюджету, діяльністю ЗВО; повна ліквідація монополії держави на створення навчальних програм і підручників; вільна навчальна і економічна діяльність ЗВО.

Прогнозовано шляхи удосконалення взаємодії України й Польщі у сфері модернізації університетської освіти, серед яких: забезпечення освітніх потреб українців у Польщі, а також розширення можливостей між людських контактів; розширення обмінів учнів шкіл, студентів, науковців; активна співпраця між собою академічних установ та університетів двох країн.

Втілено ідеї забезпечення якості університетської освіти Польщі в умовах автономізації університетів України, як от: вдосконалення нормативно-правової бази в сфері вищої освіти; врегулювання зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості університетської освіти.

Ключові слова: акредитація, академічна свобода, автономія, автономізація, Болонський процес, вища освіта, внутрішня система, європейські стандарти, забезпечення якості освіти, заклади вищої освіти, університет, університетська освіта, ліцензування, освітній процес, Польща, тенденції розвитку, якість освіти.

ANNOTATION

Derkach O. A. «The quality assurance system of university education in the universities autonomy in Poland». – Manuscript.

Thesis for a candidate's degree (PhD) degree 011 – Educational teaching science. – Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, 2020.

For the first time in the dissertation, a comprehensive analysis of the quality assurance system of university education in the conditions of autonomy of universities in Poland in view of European integration transformations has been made.

The analysis of the state of study of the problem of quality assurance of university education in the conditions of autonomy of universities in Poland in

domestic and foreign pedagogical theory and practice shows that this problem has not yet been found in the context of the tasks of scientific and pedagogical research.

Generalization of approaches of domestic and foreign scholars on the essence of the concepts of "university autonomy", "quality of university education", made it possible to interpret the concept of "university autonomy" as the autonomy, ability and right of the institution of higher education in its activities, regarding the independent management of the educational process, the development of research, the definition of its own personnel management policy, as well as economic, economic and financial independence. But "quality of university education" is considered as one of the oldest forms of self-government, which since the Middle Ages contributed to their transformation into the most important factors of social scientific progress.

The development of ideas of quality assurance of university education in the conditions of autonomy of universities in Poland is outlined. Therefore, the most thorough study of the issues of higher education in Poland in recent years is the monograph of the scholar E. Tim Higher Education. Challenges of the 21st Century”, issued in Warsaw in 2009.

The historical and pedagogical conditions for the development of the quality assurance system of university education in the conditions of autonomy of Polish universities are substantiated, in particular: the development of European educational policy (1957–1971); the beginning of European academic cooperation (1971-1982);) the formation of the European dimension of higher education content (1983-1992); intensification of purposeful integration processes in European higher education (1992-1999); the creation of the European Higher Education Area (1999-2010).

The periodization of the development of the quality assurance system of university education and the development of university autonomy in Poland, consisting of eight stages, are presented. Among them: 1) preparatory (80-90-ies of the XX century - before the Bologna Declaration was signed); 2) integrating the political efforts of the subjects of the Bologna Process around the quality assurance of higher education (1999–2001); 3) structural and organizational changes in the quality

assurance procedures for higher education (2001-2003); 4) development of a culture of quality in higher education (2003-2005); 5) Transformation of the tasks of quality assurance of higher education into the priority of European educational policy (2005-2007); 6) Implementation of the first European standards of quality assurance of higher education (2007-2009); 7) continuation of the development and implementation of European standards and summarizing the preliminary results (2009-2010); 8) the stage of further development of the European Higher Education Area (since 2010) and the process of quality assurance of higher education at institutional, national and supranational levels

A comprehensive analysis of the quality assurance of university education in Poland has been carried out. The task of ensuring the quality of higher education in Poland is highlighted.

The actuality of the experience of quality assurance of university education in the conditions of autonomy of Polish universities has been proved, since during the last decade during the reform of higher education in Poland the following significant changes have been observed in the sphere of public administration of education: decentralization and democratization of the management of education; increasing the autonomy of ZVO; public control over the decisions of the ministries, the allocation of budget funds, the activities of the HEA; complete elimination of the state monopoly on the creation of training programs and textbooks; free educational and economic activities of ZVO.

The ways of improving the interaction between Ukraine and Poland in the field of university education modernization are foreseen, including: providing educational needs of Ukrainians in Poland, as well as expanding opportunities between human contacts; expansion of exchanges of students of schools, students, scholars; active cooperation between academic institutions and universities of the two countries.

The ideas of quality assurance of Polish university education in the conditions of autonomy of Ukrainian universities are implemented, such as: improvement of the legal framework in the field of higher education; regulation of external and internal quality assurance of university education.

Key words: accreditation, academic freedom, autonomy, Bologna process, higher education, internal system, European standards, quality assurance of education, higher education institutions, university, university education, licensing, educational process, Poland, development trends, quality of education.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у періодичних наукових фахових виданнях України

1. Деркач О. А. Становлення університетської автономії в Польщі (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка. 2017. № 6. С. 25-28.
2. Деркач О. А. Умови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у вищих закладах освіти Польщі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка. 2018. №7. С. 33-37.
3. Маріуц І. О., Деркач О. А. Quality assurance of university education in EU countries: Romanian and Polish experience. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка. 2019. № 10. С. 22-27.
4. Деркач О. А., Вплив студентського самоврядування на розвиток університетської автономії в Польщі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка, 2020. №11. С. 34-38.

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Європейського Союзу та/або Організації Економічного Співробітництва

1. Деркач О. А., Університетська автономія як головний вектор розвитку системи вищої освіти Польщі. Гуманітарні Балканські дослідження. Науковий напрям – педагогічні науки м. Пловдив, Болгарія. 2019. №1. С. 33-38.

Тези наукових доповідей

1. Деркач О.А. Автономія університетів Польщі як позитивний досвід для України. Україна-Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних

координат: Зб. наукових праць міжнар. наук. -практ. конф., Київ, 16-17 березня 2017. К., «Міленіум», 2017. С. 255-256.

2. Деркач О.А. Комфортність освітнього середовища як критерій оцінки якості освіти. Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження, 20 квітня 2018 р.: Матеріали XX Міжнародної конференції молодих науковців / За ред. І.В. Данилюка, С.Ю. Пащенко. - К.: Логос, 2018. С. 88-91.

3. Деркач О.А. Сучасний викладач у системі забезпечення якості університетської. Підготовка педагога XXI ст. крізь призму ідей Василя Сухомлинського: зб. наук. праць Всеукр. наук. -практ. конф., 22 травня 2018 р.: Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я.М., 2018. С. 18-22.

4. Деркач О.А. Університетська автономія як чинник реформування системи вищої освіти: досвід Польщі. Роль вищої освіти в соціально-економічному розвитку країни: світовий та національний досвід: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 3-4 лист. 2017 р.): Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. С. 102-104.

5. Деркач О.А. Забезпечення якості освіти як пріоритет діяльності польських університетів. II International scientific conference «Modernization of educational system: world trends and national peculiarities»: Conference proceedings, February 22th, 2019. Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing», pp. 533-536.

6. Деркач О.А. Роль студентського парламенту в автономних університетах Польщі. XXI Міжнародна конференція молодих науковців «Проблеми особистості в сучасній науці: результати та перспективи дослідження» (PPMSRPR). 2019. С. 75-78.